

Adres: Studiecentrum Nijmegen. Postbus 6870, 6503 GJ Nijmegen
Telefoon 024-3612000 Mailadres nijmegen@ou.nl
E-mailadres secretariaat ValC-hof: cwvalchhof@hotmail.com
Website: www.valc-hof.nl

Contributie betalen aan F.G.J. Timmermans te Malden op rekeningnummer 512331308

ValC-hofnieuws nr. 7

Maart 2012

Opgericht op 27 november 2001

Om de leden van ValC-hof snel en doeltreffend te informeren over voor hen belangrijke zaken, sturen wij éénmaal per maand via e-mail een nieuwsbrief.

Om deze informatievoorziening goed te laten lopen is het belangrijk dat wij van iedereen het juiste e-mailadres hebben. Veranderingen kunt u doorgeven aan het secretariaat van ValChof: cwvalchhof@hotmail.com

Van de Voorzitter

De krant staat er vol mee. Ook op radio en tv is het woord bezuinigen niet van de lucht. Wat ons treft is de bezuiniging op onderwijs en dan specifiek op geesteswetenschappen. Universiteiten schrappen, moeten schrappen. Maar moet dat vooral in de geesteswetenschappen? In de NRC bijlage *Opinie en Debat* van 3 en 4 maart vraagt hoogleraar Computatieve en Digitale Geesteswetenschappen Rens Bod zich af waarom geesteswetenschappers hun vakgebied niet verdedigen zoals natuurwetenschappers dit doen. Bod wijst op het feit dat de geschiedenis laat zien dat alfa-inzichten uit het verleden een scala aan toepassingen hebben voortgebracht in het heden. Hij noemt onder meer als voorbeeld het ontstaan van de communicatietechnologie. Niet bepaald een geesteswetenschappelijk product op het eerste gezicht. Maar wat blijkt, het is een geesteswetenschappelijk gebied geweest dat de ICT mogelijk heeft gemaakt: de theoretische taalkunde. De eerste hogere programmeertalen zijn namelijk gemodelleerd op de formele grammatica's die voor menselijke talen zijn bedacht in de jaren vijftig van de twintigste eeuw. Bod vindt het jammer en onbegrijpelijk dat taalkundigen deze imponerende maar volstrekt onvoorspelbare kennisbenutting van hun vakgebied niet breed uitmeten. Studenten Algemene Cultuurwetenschappen, dit is slechts een voorbeeld van vele, we kunnen zonder meer trots zijn op ons vakgebied, laten we dat uitdragen!

Literatuurgroep

De literatuurgroep heeft regelmatig bijeenkomsten onder leiding van Liesbeth de Groot, Anita Huisman en Elma Nelissen. Als u meer informatie wilt hebben kunt u contact opnemen met Anita, anitahuisman@hotmail.com, Liesbeth, liesbethvermeulen@planet.nl of Elma, elmanelissen@hotmail.com

Extra info literatuurgroep

Helaas moeten wij de literatuurbijeenkomsten voor een jaar onderbreken. Dit omdat wij vinden dat ieder boek recht heeft op voldoende aandacht en wij op dit moment niet in staat zijn ieder boek de zo welverdiende aandacht te geven. Houdt deze nieuwsbrief in de gaten want het is beslist de bedoeling om de draad weer op te pakken.

Lezing over de kunstzinnige relatie tussen de Nederlanden en Italië van de vijftiende tot de zeventiende eeuw door Irmin Visser

Het Portinari-altaarstuk

In mei 1483 arriveerde na een lange zeereis in Florence een altaarstuk. Dit altaarstuk, dat nu bekendstaat als het Portinari-altaarstuk en een van de pronkstukken is van de Galleria degli Uffizi, was gemaakt in Vlaanderen. Het stelt de aanbidding door de herders van het kind Jezus voor. Hugo van der Goes schilderde het in Brugge in opdracht van de aldaar werkzame, maar in Florence geboren bankier Tommaso Portinari. Giorgio Vasari schrijft in zijn kunstenaarsbiografie *De levens van de grootste schilders, beeldhouwers en architecten* (1550) een uitgebreid verslag over dit altaarstuk. Het heeft dan ook veel invloed uitgeoefend op de Florentijnse kunst. De voorgestelde herders maakten diepe indruk door hun individuele, realistische trekken. Nog geen twee jaar later al maakten soortgelijke herders deel uit van het altaarstuk dat Ghirlandaio maakte voor de Sassettkapel in de Santa Trinitàkerk te Florence.

Van noord naar zuid

Het succes van het Portinari-altaarstuk is het hoogtepunt van een langere ontwikkeling. Dankzij handelsrelaties en, daarmee samenhangend, de opkomst van een nieuwe klasse van opdrachtgevers - de vooraanstaande burger in 'binnen- en buitenland' - had het zuiden eerder al kennisgemaakt met noordelijke invloeden. Die invloeden gingen van een techniek als het schilderen in olieverf tot aan het importeren van de specifiek 'Vlaamse' wijze van portretteren. Zonder deze invloeden had Giovanni Bellini nooit zijn beroemde portret van de Venetiaanse doge Leonardo Loredan in 1501-4 kunnen schilderen. Ook de manier waarop noordelijke kunstenaars het landschap weergaven kon zich verheugen in een grote belangstelling in het zuiden.

Van zuid naar noord

Omgekeerd gingen noordelijke kunstenaars te rade in het zuiden, onder aanvoering van Albrecht Dürer, niet veel later gevolgd door Jan van Scorel. Na hun terugkeer verspreidden zij Italiaanse voorkeuren in het noorden. Een eeuw later reageerde Rembrandt op geheel eigen wijze op Italiaanse voorgangers als Titiaan en Rafaël en sloot zo de portrettraditie kort, die al was ingezet bij de gebroeders Van Eyck in Vlaanderen. Nog sterker was de invloed die het zuiden uitoefende op de architectuur in het noorden. Boek 4 van de architectuurhistoricus Sebastiano Serlio (1537) verscheen al twee jaar later in het Noorden als *Generale reglen der architecturen* in een vertaling van Pieter Coecke van Aelst. Het Antwerpse stadhuis uit 1568 is de ultieme getuigenis van deze beïnvloeding. Het Mauritshuis in Den Haag (1644) is evenzeer schatplichtig aan Italiaanse architectuurtraktaten en de aan Vitruvius ontleende orden, en het voorbeeld van het Hollands classicisme. Irmin Visser (1954) volgt in zijn lezing de wisselwerking tussen noord en zuid én tussen zuid en noord aan de hand van aansprekende voorbeelden. Kenmerkend voor deze wisselwerking is dat kunst toen allang niet meer aan grenzen gebonden was en het vreemde bijna als vanzelf werd opgenomen.

De lezing telt mee in het kader van het CW-debat.

Jaarafsluiting op 20 juni: lezing en film in LUX

Na de succesvolle edities van de afgelopen twee jaar vindt op **woensdag 20 juni** opnieuw als jaarafsluiting een literair-filosofische filmavond plaats. Het onderwerp is dit keer de 'Europa trilogie' van de Deense regisseur Lars von Trier. De jonge Lars von Trier maakte drie films waarmee hij een bepaald beeld gaf van Europa. De eerste twee, *Element of Crime* (1984) en *Epidemic* (1987), trokken vooral de aandacht door hun onconventionele karakter.

De derde film, *Europa* (1991), was daarentegen veel toegankelijker en werd een groot succes. De film won prijzen in Cannes en andere filmfestivals, en betekende de doorbraak van Lars von Trier.

Jeroen Vanheste verzorgt een lezing waarin hij ingaat op de achtergronden van de Europa trilogie van Lars von Trier. Aansluitend aan de lezing wordt de film *Europa* vertoond. Het programma voor de avond ziet er als volgt uit:

18.30-19.00 Ontvangst in LUX (Mariënborg 38-39, Nijmegen)
19.00-19.45 Lezing over Lars von Trier en diens Europa trilogie
19.45-20.00 Korte pauze
20.00-21.45 Filmvertoning *Europa* (in zaal LUX 2)
21.45- Napraten en een glas in het café van LUX

Aanmelden voor deze avond kan via secretariaat.cultuurwetenschappen@ou.nl

De kosten voor deelname bedragen 12,50 Euro per persoon. Dit bedrag dient uiterlijk een week tevoren overgemaakt te worden gironummer 4116553 t.n.v. de Open Universiteit te Heerlen, onder vermelding van 'filmavond 20/6'. We adviseren u zich tijdig aan te melden, want de afgelopen twee jaar was de zaal volgeboekt!

De bijeenkomst telt mee in het kader van CW-debat: deelname levert 4 studie-uren op. Deelnemers ontvangen een exemplaar van de lezing en achtergrondinformatie over de Europa-trilogie.

Tentamenbank

Cor Vink beheert de tentamenbank. Leden van ValC-hof kunnen kosteloos tentamens lenen, niet-leden alleen tegen vergoeding van de portokosten.

Mocht u nog oude tentamens thuis hebben liggen dan zou Cor die graag opnemen in zijn tentamenbank.

Het emailadres van Cor is cor.vink@inter.nl.net

Van de penningmeester: Contributie ValC-hof

De contributieregeling van ValC-hof, alles even op een rij.

Het verenigingsjaar loopt, gelijk met het studiejaar, van 1 augustus tot en met 31 juli. En daarom geldt dat voor de contributie ook.

Voor het verenigingsjaar 2011-2012 bedraagt de contributie € 15, - Voor nieuwe leden die zich na 31 januari aanmelden geldt een welkomstregeling. Zij zijn dat tweede semester gratis lid en hoeven pas vanaf 1 augustus daaropvolgend, te betalen.

Wij kennen geen halve of deelcontributies; voor 1 februari lid worden kost € 15, - en daarna geldt de welkomstregeling voor nieuwe leden. Dat houdt in dat u in het verleden nog niet eerder lid van onze vereniging bent geweest.

Tot slot vraag ik iedereen die graag lid wil blijven en de contributie voor 2011-2012 nog niet heeft voldaan, € 15 te storten op rekeningnummer 51.23.31.308 van de penningmeester, F. G. J. Timmermans te Malden

Bestuur ValC-hof

Voorzitter Anita Huisman
Penningmeester Fred Timmermans
Secretaris Liesbeth de Groot
Nieuwsbrief Elma Nelissen

anitahuisman@hotmail.com
akkefredtim@hetnet.nl
cwvalchhof@hotmail.com
elmanuelissen@hotmail.com

Bestuursleden
Ben Spraakman
Eddy Thewis

b.spraakman@chello.nl
eddythewis@home.nl

Tentamenbank

Cor Vink cor.vink@inter.nl.net

Agenda 2012

Donderdag 12 april

Irmin Visser *Retour Italië* over de
kunstzinnige relatie tussen de
Nederlanden en Italië van de vijftiende tot
de zeventiende eeuw

Vrijdag 13 april

Regionale studiedag Eindhoven

Woensdag 20 juni

Jaarafsluiting door de mentor, Jeroen Vanheste